

سواحل جنوب، از لنج‌های سنتی تا بنادر راهبردی

اقتصاد دریا با توسعه تجارت، گردشگری و زیرساخت‌های بندری جنوب ایران را به پیشرفت، امنیت اقتصادی و قدرت منطقه‌ای رساند

جزیره‌گردی و سرمایه‌گذاری در اقامتگاه‌های ساحلی باعث شده گردشگری دریایی به یکی از کم‌هزینه‌ترین و پربازده‌ترین سواحل هرمزگان و بوشهر، در چهار دهه اخیر به قطب تولید و پرورش ازیان تبدیل شده‌اند. تا پنج دهه پیش، صید سنتی ماهی و مسیره‌های اشتغال‌زایی در جنوب کشور بدل شود. برآوردها نشان می‌دهد، هر واحد سرمایه‌گذاری در گردشگری دریایی، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم چندین فرصت شغلی پایدار ایجاد می‌کند؛ از حمل‌ونقل و خدمات تا صنایع‌دستی و خوراک محلی که هر کدام‌شان ظرفیتی عظیم به شمار می‌آیند.

■ امنیت غذایی از دل دریا

سواحل جنوبی ایران از بوشهر تا هرمزگان، در نیم‌قرن اخیر مسیری روشن از اقتصاد سنتی به اقتصاد راهبردی پیموده‌اند. امروز، دریا نه‌تنها مرز جغرافیایی، بلکه مرز فرصت‌های جدید توسعه‌است؛ فرصتی که اگر به‌درستی مدیریت شود، می‌تواند ایران را به یکی از

بیشتری از زنجیره ارزش را در داخل کشور حفظ کند. کارشناسان اقتصادی معتقدند، اگر سیاستگذاری‌ها به‌صورت یکپارچه دنبال شود، سهم اقتصاد دریا از تولید ناخالص داخلی ایران می‌تواند تا دو برابر افزایش یابد؛ ظرفیتی که بسیاری از کشورهای ساحلی منطقه سال‌هاست از آن بهره‌برداری می‌کنند.

موضوع مهم‌تر اینکه در نیمه اول دهه ۵۰ گردشگری ساحلی در جنوب ایران محدود به سفرهای محلی و فصلی بود. زیرساخت اقامتی، حمل‌ونقل دریایی و خدمات گردشگری، عملاً توسعه‌یافته نبود، اما امروز و به گواه اقداماتی که به عین‌ه سسندی بر تغییر و تحول و پیشرفت هستند، قشم، کیش، بندر بوشهر و سواحل هرمزگان به مقاصد شناخته شده گردشگری دریایی تبدیل شده‌اند. توسعه اسکله‌های تفریحی، ورزش‌های آبی، تورهای

گذارش حوریه ملکی

اگر تا دیروز سواحل جنوبی ایران از بوشهر تا هرمزگان، فقط نوارهایی آبی در حاشیه جغرافیا بودند، اما امروز این سواحل به تدریج به کانون‌های راهبردی اقتصاد ملی بدل شده‌اند. اگر در سال ۱۳۵۷، بنادر جنوبی کشور عمدتاً متکی بر لنج‌های چوبی، اسکله‌های محدود و تجارت‌های خرد بودند، در سال ۱۴۰۴ با شبیکه‌ای از بنادر اقیانوسی، پایانه‌های کانتنینری، صنایع دریامحور، شیلات پیشرفته و گردشگری دریایی مواجهیم که نقش مستقیم در امنیت اقتصادی، اشتغال‌زایی و اتصال ایران به زنجیره تجارت منطقه‌ای و جهانی ایفا می‌کنند. استان‌های هرمزگان و بوشهر به‌عنوان پیشانی اقتصاد دریا، در چهار دهه گذشته مسیری پرشتاب، از اقتصاد سنتی ساحلی به سمت اقتصاد لجستیک، انرژی‌محور و گردشگری دریایی را پیموده‌اند. توسعه بنادر شهید رجایی، بوشهر، عسلویه، لنگه و قشم، افزایش ظرفیت تخلیه و بارگیری، شکل‌گیری صنایع شیلاتی و ایزی‌پروری و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گردشگری ساحلی نشان می‌دهد دریا دیگر یک ظرفیت بالقوه نیست، بلکه پیشران بالفعل توسعه ایران است.

■ ■ ■

در سال ۱۳۵۷، مجموع ظرفیت بنادر جنوبی ایران محدود، پراکنده و عمدتاً وابسته به تجارت سنتی بود. بنادر بوشهر و بندرعباس اگرچه نقش تاریخی در مبادلات منطقه‌ای داشتند، اما از نظر تجهیزات، عمق اسکله‌ها و اتصال لجستیک، فاصله معناداری با استانداردهای جهانی داشتند، اما حالا و بعد از گذشت دهه‌ها این تصاویر به کلی دگرگون شده‌اند. بندر شهیدرجایی به عنوان بزرگ‌ترین بندر تجاری کشور، سهم غالبی از تجارت کانتنینری ایران را در اختیار دارد و به یکی از گلوگاه‌های راهبردی زنجیره تأمین منطقه تبدیل شده است. بنادر بوشهر، لنگه، قشم، جاسک و عسلویه نیز با توسعه اسکله‌ها، پایانه‌های چندمنظوره و زیرساخت‌های لجستیک، از بنادر محلی به گره‌های ملی و منطقه‌ای تجارت دریایی ارتقا یافته‌اند. این تحول، نه‌تنها ظرفیت واردات و صادرات را افزایش داده، بلکه هزینه لجستیک، زمان ترانزیت و وابستگی به مسیرهای پرریسک زمینی را کاهش داده است؛ موضوعی که در شرایط تحریم، اهمیتی مشافف یافته است.

■ تجارت دریایی؛ ستون تاب‌آوری اقتصادی

در دهه‌های ابتدایی پس از انقلاب، تجارت دریایی ایران بیشتر متکی بر صادرات خام و واردات کالاهای اساسی بود، اما چند سالی می‌شود که بنادر جنوب به بستر تنوع‌بخشی به تجارت خارجی تبدیل شده‌اند. امروز، صادرات محصولات پتروشیمی، معدنی، شیلاتی و حتی خدمات فنی-مهندسی از طریق بنادر هرمزگان و بوشهر انجام می‌شود. اقتصاد دریا به ایران امکان را داده است که با کاهش خام‌فروشی، سهم

■ خبر

اجرای طرح‌های ملی در خرمشهر و ماهشهر

استاندار خوزستان از افتتاح و کلنگ‌زنی هم‌زمان بیش از ۲هزار طرح ملی با سرمایه‌گذاری ۵۶همت به مناسبت دهه فجر در شهرهای خرمشهر و ماهشهر خبر داد. سیدمحمدرضا موالی‌زاده، استاندار خوزستان در آیین افتتاح بهره‌برداری از طرح‌های مشارکتی وزارت دفاع در ماهشهر که از طریق ارتباط وینتری با رئیس‌جمهور برگزار شد، اعلام کرد: در دهه مبارک فجر امسال، هزار و ۶۸۹ طرح ملی به ارزش ۳۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان در خوزستان افتتاح و ۳۲۱ طرح دیگر نیز با اعتباری بالغ بر ۲۳ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان کلنگ‌زنی خواهد شد. وی با اشاره به افتتاح هم‌زمان چهار طرح بزرگ وزارت دفاع در ماهشهر و خرمشهر افزود: در خرمشهر، نخستین واحد روغن‌کشی از دانه کلزا با ارتقای خط تولید قبلی راهاندازی شده که از نظر تنوع محصول و تأمین امنیت غذایی، دستاوردی راهبردی محسوب می‌شود. نماینده دولت در استان خوزستان تصریح کرد: در ماهشهر نیز سه طرح بزرگ صنعتی شامل واحد خالص‌سازی اتیلن‌اکساید، طرح جمع‌آوری گازهای مشعل (فلر) و یک واحد دیگر با مشارکت وزارت دفاع و بخش خصوصی، مراحل پیش‌راهنمایی و افتتاح را طی می‌کنند. موالی‌زاده گفت: طرح جمع‌آوری گازهای مشعل علاوه بر جنبه بسیار مهم محیط‌بستی و عمل به تأکیدات رئیس‌جمهور، از نظر اقتصادی و تبدیل ضایعات به خوراک واحدهای پتروشیمی نیز درآمذزایی قابل‌توجهی برای استان به ارمغان خواهد آورد. وی تنوع کاربرد محصولات تولیدی در این مجتمع‌ها را قابل‌تحسین کرد و گفت: خروجی این واحدها در صنایع حیاتی مانند داروسازی، موادغذایی، بهداشتی-آرایشی و کشاورزی به کار خواهد رفت که نمونه‌ای عینی از ارزش‌آفرینی و دانش‌بنیان شدن اقتصاد است.

بهره‌برداری از ۴۲ پروژه عمرانی سلامت‌محور

رئیس دانشگاه علوم پزشکی شیراز از آغاز به‌کار ۴۲ پروژه عمرانی سلامت‌محور در آیین استان هم‌زمان با دهه فجر با اعتباری بالغ بر ۲هزار میلیارد ریال خبر داد. سیدبمیر هاشمی، رئیس دانشگاه علوم پزشکی شیراز در حاشیه افتتاح پروژه‌های دهه فجر سلامت‌محور فارس گفت: ۴۲ پروژه سلامت‌محور فارس طی ایام دهه فجر با اعتباری بالغ بر ۲هزار و ۴۰۰ میلیارد ریال با اضافه کردن بیش از ۵۸ هزار متر مربع مساحت به فضای فیزیکی حوزه سلامت استان افتتاح می‌شوند. وی، یکی از مهم‌ترین این پروژه‌ها را افتتاح فاز دوم بیمارستان بوستان شیراز به مساحت ۳هزار و ۶۰۰متر مربع اعلام کرد و افزود: به‌طور کلی در ایام دهه فجر ۹ پروژه درمانی با ارزش ۲۲ هزار میلیارد ریال اعتبار در استان افتتاح و ۲۶ هزار و ۴۰۶ متر مربع به فضای فیزیکی حوزه درمان استان اضافه خواهد شد.

سازه‌های آبی شوشتر، شگفتی فناوری آبیاری پیشرفته

این مجموعه بی‌نظیر شامل پل‌بندها، کانال‌های زیرزمینی، آسیاب‌های آبی، آبشارهای مصنوعی و تونل‌های عظیم است که همگی برای مهار نیروی آب رودخانه‌ی کارون طراحی شده‌اند. این سیستم نه‌تنها برای آبیاری زمین‌های کشاورزی شوشتر و مناطق اطراف ساخته شده، بلکه کاربردهای دفاعی و صنعتی نیز داشت. آسیاب‌های آبی برای تولید آرد و حتی احتمالاً فلزکاری استفاده می‌شد. همچنین در مواقع حمله دشمن، امکان کنترل جریان

یکی از مکان‌های دیدنی در استان خوزستان مجموعه سازه‌های آبی شوشتر شامل آبشارها، پل‌ها، کانال‌ها و آسیاب‌های آبی است که در دوران ساسانیان ساخته شد و تا قرن‌ها به عنوان یک سیستم آبیاری پیشرفته مورد استفاده قرار می‌گرفت. این سازه‌ها که کاربرد عملی داشت گوشه کوچکی از نبوغ مهندسان ایرانی در مدیریت آب را به تصویر می‌کشاند.

■ بوشهر

مدیرکل کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) استان بوشهر از افتتاح وبهره‌برداری ۱۳۰ واحد مسکن مددجویی با اعتباری بالغ بر ۹۱۰ میلیارد ریال در نقاط مختلف استان بوشهر خبر داد.

فرید محبی، مدیرکل کمیته امداد امام‌خمینی (ره) استان بوشهر، با اشاره به شعار محوری دهه فجر «عدالت برای همه و آینده برای ایران» گفت: ارائه خدمات عمرانی مطلوب به مددجویان تحت حمایت این نهاد و ایجاد سرپناه امن برای آنان جزء برنامه‌های اصلی کمیته امداد امام‌خمینی (ره) استان بوشهر است. وی ادامه داد: دعوت می‌شود که نیکوکاران بومی و غیربومی و مردم استان با مشارکت هر چه بیشتر در برنامه‌ها و طرح‌های کمیته امداد امام‌خمینی (ره) به ویژه کمک به ساخت مسکن مددجویی یا ریگر مددجویان تحت حمایت این نهاد باشند. مدیرکل کمیته امداد امام‌خمینی (ره) بوشهر با اشاره به تنوع این خدمات اظهار کرد: این اقدامات در حوزه‌های اشتغال‌زایی،

مسکن، درمان، معیشت، لوازم ضروری زندگی و خدمات فرهنگی از آغاز دهه فجر تا پایان این ایام در حال اجراست. محبی از اجرای ۳۲۷ طرح اشتغال‌زایی با اعتباری افزون بر ۲۵۴ میلیارد ریال خبر داد و افزود: این طرح‌ها عمدتاً در زمینه نیروگاه‌های خورشیدی، طرح‌های صنعتی و کشاورزی برای مددجویان اجرا شده است. وی با اشاره به

حمایت‌های معیشتی بیان کرد: در این ایام ۳۰۰ فقره لوازم خانگی و ۵۶ فقره جهیزیه عروس میان مددجویان توزیع شده که برای این بخش ۵۶ میلیارد ریال اعتبار اختصاص یافته است. این مقام مسئول با اشاره به فعالیت‌های جهادی افزود: ۱۶ گروه جهادی در حوزه‌های مسکن و درمان مددجویی در سطح استان فعال هستند که از این تعداد، ۱۱ گروه در بخش مسکن و پنج گروه در بخش درمانی به ارائه خدمات می‌پردازند. محبی از توزیع ۴ هزار ۵۰۰ قلم ملزومات درمانی میان بیماران تحت حمایت خبر داد و گفت: این اقلام شامل پوشینه بیماران خاص و افراد زمین‌گیر بوده است. وی عیادت از بیماران صعب‌العلاج، برگزاری نشست‌های بصیرتی، اردوهای فرهنگی و تربیتی، مسابقات ورزشی، تجلیل از حامیان و خیرین افتتاح مراکز نیکوکاری، توزیع بسته‌های معیشتی و حضور در راهپیمایی یوم‌الله ۲۲ بهمن را از مهم‌ترین برنامه‌های این نهاد در دهه مبارک فجر برشمرد.

مقایسه ۱۳۵۷ و ۱۴۰۴ نشان می‌دهد ایران در حوزه زیرساخت‌های بندری و دریایی، مسیر پیشرفت قابل‌توجهی طی کرده است. با این حال، کارشناسان تأکید دارند اقتصاد دریا هنوز به جایگاه واقعی خود نرسیده است. توسعه صنایع دریایی، کشتیرانی، گردشگری، شیلات و لجستیک می‌تواند جنوب ایران را به موتور محرک اقتصاد ملی تبدیل کند؛ مشروط به آنکه سیاستگذاری‌ها فرابخشی، سرمایه‌گذاری‌ها پایدار و نگاه به دریا راهبردی باشد نه مقطعی.

■ جزایری اقتصادی و ژئوپلیتیک

جزایر خلیج‌فارس، فراتر از نقاطی پراکنده در دریا یکی از متراکم‌ترین کانون‌های ظرفیت اقتصادی، ژئوپلیتیک و امنیتی کشور به شمار می‌روند؛ ظرفیتی که اگرچه ریشه در تاریخ کهن تجارت دریایی ایران دارد، اما در دهه‌های اخیر وارد مرحله‌ای تازه از کارکرد و معنا شده است. جزایری چون قشم، کیش، هرمز، لاوان، خارک، سیری و ابوموسی، هر یک به فراخور موقعیت، به حلقه‌هایی مکمل در زنجیره اقتصاد دریایی تبدیل شده‌اند؛ زنجیره‌ای که از انرژی و ترانزیت آغاز می‌شود، به گردشگری و تجارت می‌رسد و در نهایت به امنیت ملی گره می‌خورد. قشم با وسعت، جمعیت و موقعیت ممتاز خود در تنگه‌هرمز، نمونه‌ای روشن از پیوند اقتصاد و ژئوپلیتیک است؛ جایی که مناطق آزاد، بنادر تجاری، صنایع شیلاتی، حمل‌ونقل دریایی و گردشگری، همزمان در حال شکل دادن به یک مدل چندلایه از توسعه هستند. کیش نیز گردشگری دریایی و جذب سرمایه را ایفا می‌کند و نشان می‌دهد جزایر خلیج‌فارس می‌توانند بدون اتکا به منابع زیرزمینی، به موتور درآمذزایی پایدار تبدیل شوند.

در کنار این دور، جزایری مانند خارک و لاوان، ستون‌های پنهان امنیت انرژی ایرانند؛ نقاطی که صادرات نفت و فرآورده‌های انرژی از آنها، نه‌تنها یک فعالیت اقتصادی، بلکه بخشی از معادله قدرت و بازدارندگی کشور محسوب می‌شود. اهمیت جزایر خلیج‌فارس زمانی دوچندان می‌شود که آنها را در بستر رقابت منطقه‌ای و تحولات ژئوپلیتیک خاورمیانه ببینیم؛ جایی که کنترل، توسعه و سکونت پایدار در جزایر، پیام‌روشنی از حاکمیت، ثبات و اقتدار ارسال می‌کند. در همین حال، ظرفیت گردشگری این جزایر از سواحل بکر و تنوع زیستی تا فرهنگ بومی و میراث دریایی به یکی از کم‌هزینه‌ترین مسیرهای اشتغال‌زایی و توسعه محلی تبدیل شده‌اند؛ مشروط بر آنکه زیرساخت‌ها، حمل‌ونقل و خدمات، همپای امنیت و حفاظت محیط‌زیست توسعه یابند. جزایر خلیج‌فارس، در نهایت نقطه تلاقی سه مؤلفه کلیدی‌اند: اقتصاد دریا، امنیت ملی و هویت تاریخی ایران و آینده توسعه جنوب کشور تا حد زیادی به این بستگی دارد که این جزایر صرفاً «جزایر» بمانند یا به‌عنوان «سرمایه راهبردی» در متن سیاستگذاری و برنامه‌ریزی ملی قرار گیرند.

■ خبر

تحویل واحدهای مسکن محرومان

فرمانده سپاه ناحیه مرکزی رشت از افتتاح و تحویل ۵ واحد مسکن محرومان در دهه مبارک فجر خبر داد. سرهنگ حسن امینی، فرمانده سپاه ناحیه مرکزی رشت در آیین افتتاح مسکن محرومان بسیج سازندگی این شهر اعلام کرد: این مجموعه با تلاش مجاهدانه بسیجیان، گروه‌های جهادی و خیرین، خدمت‌رسانی به اقشار کم‌برخوردار را در اولویت قرار داده و با روحیه جهادی از موانع و بن‌بست‌ها عبور می‌کند. وی با بیان اینکه در دهه مبارک فجر پنج واحد مسکن محرومان در شهرستان رشت افتتاح و تحویل خانواده‌های کم‌برخوردار شده است، افزود: از ابتدای سال ۱۴۰۴ تاکنون، ۲۶ واحد مسکن محرومان از مجموع ۳۱ واحد، با مشارکت خیرین، گروه‌های جهادی و بسیجیان ساخته شده و به بهره‌برداری رسیده است. در ادامه این مراسم، سرهنگ احمد ابراهیمی، رئیس بسیج سازندگی نیز با اشاره به اجرای فاز سوم طرح مسکن محرومان گفت: در فاز سوم، ساخت ۷۵۰ واحد مسکن محرومان در دستور کار قرار دارد که تاکنون ۱۵۰ واحد آن تکمیل و تحویل مددجویان شده است. در پایان این مراسم، از تعدادی از جهادگران و گروه‌های جهادی شهرستان رشت که در ساخت و تکمیل واحدهای مسکن محرومان نقش آفرینی داشتند، تجلیل به عمل آمد.

افتتاح طرح‌های آب و فاضلاب

مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب قزوین گفت: هم‌زمان با ایام دهه مبارک فجر، ۳۵ پروژه آب و فاضلاب با اعتباری بالغ بر ۸ هزار میلیارد ریال در شهرها و روستاهای استان به بهره‌برداری رسید. داراب بیرنوندی، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب قزوین در حاشیه سفر استاندار قزوین به آوج و افتتاح پروژه تصفیه‌خانه شهر آبگرم اعلام کرد: ۳۵ پروژه مورد بهره‌برداری شامل هفت طرح شهری و ۲۸ طرح روستایی است که طرح‌های روستایی شامل حفر ۲۸ حلقه چاه آب و نصب ۱۶ مخزن ذخیره آب با حجم ۹هزار متر مکعب است که با اجرای آنها ۴۰۴ لیتر بر ثانیه به ظرفیت منابع تأمین آب استان افزوده شده است. وی با اشاره به افتتاح تصفیه‌خانه فاضلاب شهر آبگرم، افزود: این تصفیه‌خانه با ظرفیت تصفیه هزار متر مکعب در شبانه‌روز و با هزار و ۳۰۰ میلیارد ریال اعتبار به بهره‌برداری رسیده و حدود ۶هزار و ۳۰۰ نفر از جمعیت این شهر را تحت پوشش خدمات خود قرار می‌دهد. بیرنوندی ادامه داد: در دهه مبارک فجر امسال همچنین چهار پروژه آبرسانی در شهرستان آوج افتتاح می‌شود که از مهم‌ترین آنها می‌توان به حفر یک حلقه چاه آب در روستای «دپدا» با ظرفیتی دو لیتر بر ثانیه و اجرای خط انتقال به طول ۸۰۰ متر اشاره کرد. وی تصریح کرد: در روستای «هسنگلوین» نیز حفر و تجهیز یک حلقه چاه آب با ظرفیت دو لیتر بر ثانیه و اجرای خط انتقال به طول ۲۵۰ متر انجام شده که این پروژه آبرسانی نقش مؤثری را در ارتقای پایداری تأمین آب شرب این روستا خواهد داشت.